

DEMOKRATİK TUTUM

- ◆ Demokratik tutuma sahip ebeveynler, çocuğu birey olarak kabul eder. Çocuğun hem haklarını hem de sorumluluklarını bilir ve buna uygun davranırlar.
- ◆ Çocuklarına hoşgörölü, güven verici ve destekleyici bir biçimde yaklaşır. Bu tutuma sahip anne babalar, çocuklarına sıcak davranır ve koşulsuz saygı ve sevgi gösterirler.
- ◆ Çocukları için çeşitli sınırlandırmalar getirdikleri gibi sorumluluk sahibi ve destekleyicidirler. Çocuklarının davranışlarını kuralları açıklayarak, nedenlerini belirterek ve tartışarak kontrol etmeye çalışırlar. Kurallara uyduğunda çocuğu takdir eder, tutarlı bir şekilde kuralların uygulanmasını desteklerler.
- ◆ Anne babaların davranışları, birbiriyle tutarlı ve kararlıdır. Demokratik tutuma sahip anne babalar her çocuğun kendine özgü bir gelişim kapasitesi olduğunu bilir ve ona uygun davranırlar. Çocuklarından gelişimlerine uygun düzeyde davranmalarını beklerler.
- ◆ Aileler çocukları ile ortak etkinliklerde bulunurlar ve onlara sorumluluk verirler; gerekli durumlarda desteklerler. Demokratik ailelerde özerk davranışların desteklenmesine dikkat edilir. Çocuğun kendini ifade etmesine ve özdenetim kazanmasına katkı sağlayacak ortamlar sunulur.
- ◆ Çocukların düşüncelerini dinlerler fakat bu her zaman onların bu düşünceleri onayladıkları anlamına gelmez. Onaylanmayan davranış ve düşüncelerle karşılaştıklarında çocuğu incitmeyen uygun yöntemler kullanırlar.

Demokratik Tutum

Örnek Olay:

"Zeynep 4 yaşındadır ve 6 yaşında Mehmet isminde bir kardeşi vardır. Akşam yemeği hazırlanmıştır. Aile, her akşam yemeği için bir araya gelmektedir. Ancak o akşam, Mehmet ve Zeynep televizyonda bir çizgi film izledikleri için yemeğe gitmek istemezler." Anne babası, Mehmet ve Zeynep'i yemeğe çağırır. Mehmet ve Zeynep birkaç kez çağrılmalarına rağmen gelmezler. Bunun üzerine anneleri çocukların yanına gider ve aralarında şu konuşma geçer:

Anne: "Çocuklar neden yemeğe gelmiyorsunuz?"

Zeynep: "Anne bir dakika! Televizyondaki şu çizgi film bitsin geliyorum."

Mehmet: "Evet, anne az kaldı bitsin geliyoruz."

Anne: "Peki anladım, izlediğimiz bir program var ve o bitmeden gelmek istemiyorsunuz."

Çocuklar: "Evet anne, aynen öyle."

Anne: "Çocuklar tamam da, biliyorsunuz akşam yemeğini birlikte yiyoruz; bu bizim kuralımız. Bundan da keyif alıyoruz; değil mi? Yemek zamanı bizim bir araya gelme saatimiz. Hadi bakalım! Şimdi yemeğe gelmenizi istiyorum; babanız da benim gibi düşünüyor. Çizgi filminizi akşam yemeği saatine geldiği için bırakmak zorundasınız. İsterseniz daha sonra yemek saatini değiştirmeyi düşünebiliriz ya da tekrarın saat kaçta olduğunu gazeteden bakıp öğreniriz, onu izlersiniz. Ama şimdi yemeğe gidiyoruz, bu konuyu yemekte konuşuruz."

Kaynakça:

1. <http://actagainstviolence.apa.org/> Çeviren: Şermin Pınar YÖGEV
2. Anne Destek Programı-Eğitici El Kitabı
3. <http://merveze47.weebly.com>

EBEVEYN TUTUMLARI

OTORİTER-BASKICI TUTUM

- ◆ Bu tutumu benimseyen anne babalar, aşırı kontroldür ve çocuklarıyla etkileşimlerinde daha az sıcak ilişkiler kurarlar. İsteklerini çocuğa zorla ve şiddet uygulayarak yaptırırlar. Çocuk üzerinde fiziksel, duygusal, ekonomik olarak olumsuz güç kullanırlar.
- ◆ Bu ebeveynler davranış kontrolü konusunda sert, katı ve talepkârdırlar. Çok fazla kural koyarlar. İtaat ve otorite isterler.
- ◆ Çocuğun gelişim düzeyini ve isteklerini dikkate almadan, ondan kendilerinin uygun gördüğü gibi davranmalarını isterler. Çocukların davranışlarının kontrolünde cezalandırma yolunu seçerler.
- ◆ Bu tutumla yetişen çocuklar, asabi, kaygılı, ürkek, kırgın, mutsuz, kolayca sinirlenen, soğuk, asık suratlı, stresli durumlara karşı dayanıksız ve amaçsızdırlar.
- ◆ İnsan ilişkilerinde çekingen, sessiz ve başkalarının düşüncelerini kolay kabul eden bireyler olurlar. Başkaları onları denetler, yönlendirir. Hayata karşı duruşları onların istedikleri ve içlerinden geldiği gibi değil, olması gerektiği gibidir.

TAVİZKAR TUTUM

- ◆ Bu gruptaki anne-babalar sıcak fakat itinasızdırlar.
- ◆ Sınır koyma ve devam ettirme, çocuklarının davranışlarını yakından takip etme ve çocuklarının davranışlarına uygun yetişkin tutumları sergileme konusunda başarılı değildirler.
- ◆ Çocuk karşısında etkisiz kalır ve istemese de çocuğun isteklerine boyun eğler. Baskıcı tutumun tersine çocuk anne baba üzerinde güç kullanır.
- ◆ Çocuğa herhangi bir sınır konulmaz ve sınırsız özgür olabilecekleri bir ortam yaratılır. Bu duruma genellikle tek çocuk olanlarda ya da geç doğumla dünyaya gelenlerde daha sık rastlanır. Çocuğun hatalı davranışları hoşgörülü ile karşılanır ve kabul görür. Bu tutumu benimseyen ailelerde nadiren disiplin uygulanır.
- ◆ Bu tarzla yetişen çocuklar; dürtüsel, isyankâr, başıboş, baskıcı ve saldırgan olabilirler.
- ◆ Çocuğun böyle bir ortamda yetiştirilmesi çocuğun bağımlı bir birey olmasına, daha az sorumluluk almasına, sosyal gelişim ve özdenetim konusunda daha fazla sorun yaşamasına neden olabilir. Çocuklar doğruyu yanlış ayırt etmede sorun yaşayan bireyler olabilirler.

Baskıcı ve Tavizkar Tutumun Ebeveynler Üzerindeki Etkisi

- * Her iki tutumda çocuklarda olumsuz sonuçlara yol açtığı için anne-baba kendini kötü hisseder. Tavizkar tutumda çocuk karşısında yenilmiş hissedip, çocuğa öfke, kırgınlık hissedebilir.
- * Sadece baskıcı ya da sadece tavizkar tutum kullanan aile çok azdır. Birçok ailede tutumlardan birini baba diğerini de anne kullanır. Ailedeki bu tutarsız davranış biçimleri hem çocuğun ne yapacağını bilmemesine hem de anne baba tarafından birine yakınlaşmasına, diğerinden ise uzaklaşmasına neden olur. Bu durum eşler arasındaki ilişkiyi de olumsuz etkiler.

- * Çocuğun yaşına göre tutumun değişmesi: Bazı ailelerde anne, çocuk küçükken çocuğun isteklerini fazlasıyla yapar ve taviz verir. Sonra çocuk büyüdükçe ve bağımsızlaştıkça kontrol etmek amacıyla Baskıcı Tutuma geçer. Kendi isteklerinin yapılmasına alışmış çocuk bu ani değişimden zarar görecektir.
- * Çoğu ebeveyn bu iki tutum arasında gidip gelir. Çocuğun davranışları annenin dayanma sınırını aşınca kadar, çocuğun istekleri yapılır. Çocuğun davranışları ebeveynlerin dayanma sınırı aşınca birden parlayıp baskıcı tutuma geçer ve kendi isteğini zorla yaptırmaya çalışırlar. Bir süre sonra bundan suçluluk duyup tekrar taviz vermeye başlayarak bir kısır döngünün içine girerler.

AŞIRI KORUMACI TUTUM

Ailelerin bir görevi de çocukları koruma ve kontrol etmek olsa da bu durum çocuğun sağlıklı gelişimini engellemeyecek düzeyde olmalıdır.

- ◆ Koruyucu tutuma sahip aileler, çocuklarını aşırı derecede korur ve kontrol ederler. Çocukların yapabileceği pek çok şey, başına kötü bir şey gelebilir endişesiyle anne baba tarafından yapılır, her an çocukların yanlarında bulunurlar. Böylece çocukların kendi başına bir şey başarmaları ve deneyimleri yoluyla öğrenmeleri engellenir.
- ◆ Anne baba çocuğun üzerinde aşırı ilgisiyle güç kullanır, gelişmesini engeller.
- ◆ Koruyucu tutum altında yetişen çocuklar gelecekte kendisini savunamayan, karar verme becerileri gelişmemiş ve kendi işini yapamayan, özgüveni düşük kişiliğe sahip olabilirler.

